

Sprawozdanie z realizacji „Planu działania na rzecz poprawy zapewnienia dostępności w Ministerstwie Sprawiedliwości na lata 2021-2025.” za rok 2021.

W związku z realizacją obowiązku sprawozdawczego wynikającego z „Planu działania na rzecz poprawy zapewnienia dostępności w Ministerstwie Sprawiedliwości na lata 2021-2025” (obowiązującym od dnia 26 marca 2021 r.), Departament Strategii i Funduszy Europejskich zwrócił się do Biur i Departamentów Ministerstwa Sprawiedliwości o przedstawienie wszelkich informacji o stanie realizacji działań wskazanych w *Planie*, a także o wskazanie innych działań i przedsięwzięć które zostały podjęte bądź zamierzają być podjęte przez komórki, a które choćby w sposób pośredni oddziałują na sytuację osób ze szczególnymi potrzebami.

Działania wynikające z „Planu działania na rzecz poprawy zapewnienia dostępności w Ministerstwie Sprawiedliwości na lata 2021-2025” były w roku 2021 realizowane w następujący sposób:

Biuro Ochrony - odpowiedzialne za wdrożenie zadań określonych w: pkt. 10 - Dokonanie analizy (samooceny) w zakresie minimalnych wymagań dostępności informacyjno-komunikacyjnej; pkt. 11 - Dostosowanie obiektów i usług świadczonych przez Ministerstwo co najmniej do minimalnych wymogów w zakresie dostępności informacyjno-komunikacyjnej na podstawie wyników uzyskanych z dokonanej samooceny lub zaleceń i rekomendacji wynikających z zewnętrznego audytu dostępności informacyjno-komunikacyjnej oraz pkt. 16 - Stopniowe wdrażanie rekomendacji z wewnętrznych samoocen dostępności (dokonanych w obszarze dostępności: architektonicznej, cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej) oraz stopniowe wdrażanie rekomendacji i zaleceń wynikających z profesjonalnych audytów dostępności - jako komórka wiodąca w zakresie działalności biura przepustek.

W ramach realizacji tych zadań, dokonano analizy (samooceny) minimalnych wymagań dostępności informacyjno – komunikacyjnej, a następnie wyposażono biuro przepustek znajdujące się w budynku przy Al. Ujazdowskich 11 w pętlę indukcyjną oraz w sprzęt do tłumaczenia języka migowego. Jeśli chodzi o zapewnienie bezprzewodowego dostępu do Internetu, pozwalającego osobom ze szczególnymi potrzebami komunikowanie się w biurze przepustek, wystąpiono do Departamentu Informatyzacji i Rejestrów Sądowych z wnioskiem w zakresie wyposażenia w odpowiednie urządzenia i sprzęt.

Ponadto funkcjonariusze Służby Więziennej wykonujący zadania ochrony obiektów Ministerstwa Sprawiedliwości zostali przeszkoleni w zakresie sposobu współpracy z osobami ze szczególnymi potrzebami przybywającymi do Ministerstwa Sprawiedliwości, a także wyposażeni w poradniki na ten temat.

Biuro Ministra realizowało zadania: pkt. 10 - Dokonanie analizy (samooceny w zakresie minimalnych wymagań dostępności informacyjno-komunikacyjnej; pkt. 11 - Dostosowanie obiektów i usług świadczonych przez Ministerstwo co najmniej do minimalnych wymogów w zakresie dostępności informacyjno-komunikacyjnej na podstawie wyników uzyskanych z dokonanej samooceny lub zaleceń i rekomendacji wynikających z zewnętrznego audytu dostępności informacyjno-komunikacyjnej i pkt. 19 - Stworzenie wewnętrznej procedury skargowej (na podstawie art. 29-34 ustawy o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami).

W sprawach skarg i wniosków możliwy jest kontakt w za pomocą poczty elektronicznej i faksu. Kontakt z wykorzystaniem pozostałych środków, choć niepraktykowany na stałe, może być wykorzystany w odniesieniu do osób tego wymagających - brak jest jakichkolwiek przeszkód technicznych w tym zakresie. Możliwy jest także (jak w całym Urzędzie) kontakt z wykorzystaniem zdalnego dostępu online do usługi tłumacza języka migowego. W punkcie przyjęć interesantów w sprawach skarg i wniosków nie została co prawda zainstalowana pętla indukcyjna, ale w każdej chwili możliwe jest skorzystanie z zestawu przenośnego z takim urządzeniem.

Biuro Administracyjne wskazało, że :

1. Przeprowadzono kompleksowy audyt zewnętrzny dostępności architektonicznej i informacyjno – komunikacyjnej.
2. Dokonano analizy (samooceny) dostępności.
3. Zainstalowano pętle indukcyjne na stanowiskach obsługi klienta w budynkach przy Al. Ujazdowskich 11 - 2 stanowiska, przy ul. Czerniakowskiej 100 – 4 stanowiska.
4. Oznakowano sanitariaty dla osób niepełnosprawnych tabliczkami dotykowymi.

W bieżącym roku planowany jest zakup i montaż przywoływaczy w sanitariatach dla osób niepełnosprawnych, wprowadzenie kontrastowego oznakowania powierzchni szklanych oraz stopni schodów. Planowana jest też wymiana wind osobowych w budynkach przy Al. Ujazdowskich 19 i przy ul. Chopina 1. Termin wykonania uzależniony od uwarunkowań

rynkowych, w szczególności inflacji oraz możliwości finansowych ministerstwa. Windy będą spełniały wymogi dotyczące dostępności dla osób niepełnosprawnych. Dodatkowo zostały zakupione 3 komplety pętli przenośnych, walizkowych dla potrzeb spotkań w salach konferencyjnych. Przeszkolono 19 pracowników MS z obsługi pętli indukcyjnych. Zakończono wymianę wind osobowych w budynku przy Al. Ujazdowskich 11 z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych.

Analiza (samoocena) w kontekście dostosowania administrowanych obiektów do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami i co najmniej minimalnych wymagań dotyczących dostępności architektonicznej, dokonana w dniu 18.08.2021 r przez Biuro Administracyjne:

1. dla lokalizacji **Aleja Róż 2:**

- instalacja systemu sygnalizacji przywoławczej w toalecie dla OzN
- wprowadzenie w budynku systemu oznaczeń dotykowych wspomagających orientację osób z dysfunkcją wzroku (sanitariaty i węzły komunikacji ogólnej: krańcowe punkty pochwytów, szyldy tablic sterujących wind),
- zakup pętli indukcyjnej dla potrzeb sali konferencyjnej.

2. dla lokalizacji **Chopina 1**

- wprowadzenie w budynku systemu oznaczeń dotykowych wspomagających orientację osób z dysfunkcją wzroku (sanitariaty i węzły komunikacji ogólnej: krańcowe punkty pochwytów, szyldy tablic sterujących wind),
- uzupełnienie oznaczeń i sygnalizacji przywoławczej w toalecie dla OzN,
- instalacja systemu przywoływanego (np. domofon) umożliwiającego dwustronny kontakt Klient/Personel,
- oznaczenie kontrastowe szczytu i podstawy biegów schodów.

3. dla lokalizacji **Aleje Ujazdowskie 19**

- zainstalowanie w budynku środków transportu pionowego umożliwiających dotarcie do wszystkich poziomów funkcjonalnych budynku,
- oznaczenie kontrastowe szczytu i podstawy schodów oraz w wejściu z komunikacji ogólnej do stref użytkowych poszczególnych kondygnacji,

- wprowadzenie w budynku systemu oznaczeń dotykowych wspomagających orientację osób z dysfunkcją wzroku (w szczególności sanitariaty i węzły komunikacji ogólnej: krańcowe punkty pochwytów, szyldy tablic sterujących wind),

- wykonanie toalety dla OzN,

4. dla lokalizacji **Aleje Ujazdowskie 11**

- oznaczenie kontrastowe szczytu i podstawy schodów oraz w wejściu z komunikacji ogólnej do stref użytkowych poszczególnych kondygnacji (w tym także w strefie łącznika/korytarza prowadzącego do części w ul. Koszykowej),

- zapewnienie dostępności wszystkich kondygnacji budynku dla osoby z niepełnosprawnością ruchową (np. za pośrednictwem pomieszczenia dedykowanego obsłudze OzN, z wejściem od strony dziedzińca),

- wprowadzenie w budynku systemu oznaczeń dotykowych wspomagających orientację osób z dysfunkcją wzroku (sanitariaty i węzły komunikacji ogólnej: krańcowe punkty pochwytów, szyldy tablic sterujących wind),

- przystosowanie toalety do obsługi OzN w obrębie pomieszczeń dostępnych od strony dziedzińca (wjazd platformą),

- w punktach obsługi zainstalowanie urządzeń lub innych środków technicznych do obsługi osób słabosłyszących (np. pętla indukcyjna - punkt wydawania przepustek, stanowisko do obsługi OzN wyznaczone przez Zamawiającego w ramach kompleksu budynków),

- zakup pętli indukcyjnej dla potrzeb sali konferencyjnej.

5. dla lokalizacji **Koszykowa 6**

- instalacja systemu przywoływanego (np. domofon) umożliwiającego dwustronny kontakt Klient/Personel,

- oznaczenie kontrastowe szczytu i podstawy schodów,

- wprowadzenie w budynku systemu oznaczeń dotykowych wspomagających orientację osób z dysfunkcją wzroku (sanitariaty i węzły komunikacji ogólnej: krańcowe punkty pochwytów, szyldy tablic sterujących wind),

- wykonanie toalety dla OzN,

6. dla lokalizacji **Piękna 1b**

- oznaczenie kontrastowe szczytu i podstawy schodów wejściowych,
- na trasie prowadzącej do placówki Zamawiającego wprowadzenie systemu oznaczeń dotykowych wspomagających orientację osób z dysfunkcją wzroku (w szczególności oznaczenie sanitariatu),
- wykonanie toalety dla OzN,
  - w punkcie obsługi Klienta przybywającego z zewnątrz zainstalowanie urządzeń lub innych środków technicznych do obsługi osób słabosłyszących,
- zainstalowanie w budynku środków transportu pionowego umożliwiających wjazd na poziom użytkowy (platforma przyschodowa w strefie wejścia z dziedzińca kamienicy).

7. dla lokalizacji **Czerniakowska 100**

- instalacja systemu sygnalizacji przywoławczej w toaletach dla OzN,
- oznaczenie kontrastowe szczytu i podstawy schodów wewnętrznych,
- wprowadzenie w budynku systemu oznaczeń dotykowych wspomagających orientację osób z dysfunkcją wzroku (sanitariaty i komunikacja ogólna),
- w punktach obsługi Klientów zainstalowanie urządzeń lub innych środków technicznych do obsługi osób słabosłyszących (np. pętle indukcyjne na wyznaczonych stanowiskach Sali obsługowej),

8. dla lokalizacji **Zwycięzców 34**

- instalacja systemu sygnalizacji przywoławczej w toaletach dla OzN,
- wprowadzenie w budynku systemu oznaczeń dotykowych wspomagających orientację osób z dysfunkcją wzroku (sanitariaty i komunikacja ogólna),
- oznaczenie kontrastowe szczytu i podstawy schodów wewnętrznych,
- zakup pętli indukcyjnej dla potrzeb sali konferencyjnej.

Biuro Finansów jest odpowiedzialne za zabezpieczenie środków na wniosek właściwej komórki merytorycznej we wdrożeniu i realizacji zadań wskazanych w *Planie działania na rzecz poprawy zapewniania dostępności w Ministerstwie Sprawiedliwości na lata 2021- 2025*

ujętych w pkt. 11 - Dostosowanie obiektów i usług świadczonych przez Ministerstwo co najmniej do minimalnych wymogów w zakresie dostępności informacyjno-komunikacyjnej na podstawie wyników uzyskanych z dokonanej samooceny lub zaleceń i rekomendacji wynikających z zewnętrznego audytu dostępności informacyjno -komunikacyjnej; pkt. 13 - Dostosowanie obiektów administrowanych przez Ministerstwo co najmniej do minimalnych wymogów w zakresie dostępności architektonicznej (m.in. poprzez: zapewnianie informacji na temat rozkładu pomieszczeń w budynkach administrowanych przez Ministerstwo, co najmniej w sposób wizualny i dotykowy; zapewnianie obsługi osób głuchych, słabosłyszących i niedosłyszących) oraz w pkt. 15 - Zlecenie przeprowadzenia zewnętrznych, profesjonalnych audytów dostępności w obszarze dostępności architektonicznej, cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej, które to zadania realizuje na bieżąco.

W zakresie zadania wskazanego w pozycji nr 14 - Uwzględnianie potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (w tym osób z niepełnosprawnością), wymogów dostępności oraz zasad uniwersalnego projektowania w bieżącej, prowadzonej i planowanej działalności (w tym zakresie inwestycji i remontów) oraz przy realizacji lub zlecaniu do realizacji zadań publicznych finansowych z udziałem środków publicznych - wdrożono dostosowanie dokumentów przetargowych do dostępności cyfrowej oraz w uzasadnionych przypadkach wprowadzono do treści umów zawieranych z Wykonawcami wymogu stosowania postanowień art. 6 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U z 2020 r. poz. 1062 ze zm.) lub zapewnienia dostępu alternatywnego.

Biuro Dyrektora Generalnego w ramach Planu szkoleń na rok 2022 zaplanowało organizację szkolenia e-learningowego dla ok. 100 pracowników Ministerstwa. Dzięki dostępowi do bezpłatnego szkolenia, zamieszczonego na platformie e-learningowej służby cywilnej Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, pojawiła się możliwość przeszkolenia znacznie większej liczby osób. W efekcie do odbycia tego szkolenia zostali zobligowali wszyscy pracownicy Ministerstwa. Ponadto dziesięciu pracowników Ministerstwa wzięło udział w szkoleniu zewnętrznym z zakresu dostępności cyfrowej. W kolejnych latach, w miarę przyznawanych środków finansowych na podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników, w planach szkoleń uwzględniane będą kolejne tematy z zakresu szeroko rozumianej dostępności. Umowy zawierane na organizację szkoleń zewnętrznych dla pracowników Ministerstwa zawierały klauzulę dot. stosowania postanowień art. 6 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2020 r. poz. 1062), lub dostępu

alternatywnego. Żaden z uczestników szkoleń nie zgłosił dotąd szczególnych potrzeb związanych z udziałem w szkoleniu.

Ministerstwo Sprawiedliwości wzięło udział w koordynowanym przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów projekcie „Procedury bez barier – komponent zatrudnienie”. Projekt realizowany był przez Biuro Dyrektora Generalnego i miał na celu wypracowanie nowych procedur dot. zatrudnienia i ulepszenia już istniejących, aby urząd był miejscem dostępnym i przyjaznym dla wszystkich obywateli, bez względu m.in. na stan zdrowia czy rodzaj i stopień niepełnosprawności. Ministerstwo otrzymało raport końcowy w tym zakresie. Odbyły się także warsztaty podsumowujące projekt, które obejmowały 30 urzędów biorących w nim udział oraz były miejscem wymiany doświadczeń i dobrych praktyk. W warsztatach tych udział wzięło dwóch pracowników Biura Dyrektora Generalnego.

W ocenie Biura Dyrektora Generalnego kwestia dostępu alternatywnego mogłaby zostać zapewniona w sytuacji tego wymagającej (np. poprzez wsparcie innej osoby, organizację rekrutacji w bardziej dostępnym miejscu czy zapewnienie pętli indukcyjnej przy Biurze Podawczym itp.). Biuro Dyrektora Generalnego nie spotkało się z potrzebą jego zastosowania, zarówno przy obsłudze klienta na Biurze Podawczym, jak i w przypadku organizowanych przez Ministerstwo rekrutacji (każde ogłoszenie o naborze zawiera informację o możliwości wcześniejszego zgłoszenia szczególnych potrzeb związanych z udziałem w rekrutacji).

Biuro Komunikacji i Promocji - został zrealizowany pkt. 10 Planu - Dokonanie analizy (samooceny w zakresie minimalnych wymagań dostępności informacyjno-komunikacyjnej oraz pkt. 11 - Dostosowanie obiektów i usług świadczonych przez Ministerstwo co najmniej do minimalnych wymogów w zakresie dostępności informacyjno-komunikacyjnej na podstawie wyników uzyskanych z dokonanej samooceny lub zaleceń i rekomendacji wynikających z zewnętrznego audytu dostępności informacyjno-komunikacyjnej - w następującym zakresie: zlecenie, zakup i nagranie filmu w polskim języku migowym (transkrypcja tekstowa), który zawiera informację o zakresie działalności Ministerstwa Sprawiedliwości, strukturze organizacyjnej i rozkładzie wewnętrznym budynków. Zapewniono również, w celu umożliwienia kontaktu z Ministerstwem osobom doświadczającym trwale lub okresowo trudności w komunikowaniu, dostęp do usług tłumacza (po uprzednim zawiadomieniu o chęci skorzystania z takiego sposobu kontaktu z instytucją):

- PJM (Polski język migowy)
- SJM (System językowo-migowy)

- SKOGN (Sposób komunikowania się osób głuchoniewidomych).

Skierowane zostało pismo (wraz ze skrytem dla redaktorów) do wszystkich departamentów, które dotyczyło stosowania prostego i zrozumiałego języka na stronie internetowej Ministerstwa.

Biuro Informacyjne Krajowego Rejestru Karnego zrealizowało zadania z pkt. 7 Planu - Dokonanie samooceny w kontekście dostosowania stron internetowych i aplikacji mobilnych administrowanych przez Ministerstwo do minimalnych wymagań dotyczących dostępności cyfrowej; pkt.8 – Sporządzenie i opublikowanie deklaracji dostępności cyfrowej na stronach internetowych i w aplikacjach mobilnych administrowanych oraz nadzorowanych przez Ministerstwo Sprawiedliwości (istniejących oraz przyszłych); pkt. 9 - Przegląd i aktualizacja deklaracji dostępności cyfrowych (działania dostosowawcze); pkt. 10 - Dokonanie analizy (samooceny w zakresie minimalnych wymagań dostępności informacyjno-komunikacyjnej; pkt. 11 - Dostosowanie obiektów i usług świadczonych przez Ministerstwo co najmniej do minimalnych wymogów w zakresie dostępności informacyjno-komunikacyjnej na podstawie wyników uzyskanych z dokonanej samooceny lub zaleceń i rekomendacji wynikających z zewnętrznego audytu dostępności informacyjno-komunikacyjnej, między innymi :

- Samoocena stron eKRK i RSPTS w kontekście standardów WCAG 2.1 została wykonana w II kwartale 2020 r.;
- Deklaracja dostępności stron eKRK i RSPTS zostały sporządzone i opublikowane na stronach internetowych usług w wymaganym terminie do 23.09.2020 r.
- Deklaracja dostępności strony RSPTS została poddana przeglądowi i aktualizacji 31.03.2022r.
- Deklaracja dostępności strony eKRK została poddana przeglądowi 08.03.2022 r.

Na dzień 31 marca 2022 r. zaplanowano wdrożenie zaktualizowanej wersji Deklaracji eKRK, które z uwagi na wykryty błąd na środowisku testowym systemu e-KRK zostało wstrzymane (błąd nie jest związany z samą treścią strony Deklaracji – wgranie na środowisko produkcyjne powodowałoby niedostępność funkcji systemu dot. formularzy wielojęzycznych). Obecnie Wykonawca rekomenduje wstrzymanie wgrania nowej wersji kodu do czasu usunięcia błędu na środowisku testowym e-KRK.

Zainstalowano pętlę indukcyjną, a pracownicy świadczący obsługę bezpośrednią zostali przeszkoleni w zakresie jej obsługi. Pracownicy posiadają doświadczenie w obsłudze klientów z różnymi potrzebami i są otwarci na dostosowywanie sposobu realizacji usług do potrzeb

klientów. Dotychczas obsługa bazuje na doświadczeniu pracowników. Występuje jednak potrzeba rozwoju kompetencji miękkich w zakresie obsługi klientów ze szczególnymi potrzebami i ustrukturyzowania wiedzy w tym zakresie.

Wobec powyższego w związku z realizacją przez Biuro projektu „Procedury bez barier” planowane są działania doradcze, które przyjmą formę warsztatów praktycznych, podczas których zostaną omówione i przećwiczone różnorodne formy komunikowania się z klientami "na odległość", z uwzględnieniem aspektów związanych z dostępnością form dla osób z różnymi szczególnymi potrzebami. W ten sposób uczestnicy doświadczą, jakie formy komunikacji stosować w kontakcie z różnymi klientami. Ponadto uczestnicy otrzymają praktyczne wskazówki z zakresu wykorzystania różnych form komunikacji (np. umiejętność pracy z kamerą i mikrofonem, savoir-vivre w komunikacji mailowej i telefonicznej, itp.).

W związku z realizacją przez Biuro Informacyjne Krajowego Rejestru Karnego projektu „Procedury bez barier” przeprowadzone zostaną warsztaty, na których pracownicy Biura dowiedzą się w jaki sposób konstruować teksty w formacie ETR. Następnie Biuro opracuje informację o urzędzie w formacie ETR, która zostanie umieszczona na stronie www Krajowego Rejestru Karnego. Opracowane materiały będą spełniały wymogi ustawy o dostępności cyfrowej. PwC pomoże zweryfikować opracowany materiał, aby urząd mógł spełnić warunki korzystania z logo ETR (Inclusion Europe), w tym przede wszystkim tekst powstanie w zgodzie ze standardami przygotowania tekstu łatwego do czytania i zrozumienia.

Departament Spraw Rodzinnych i Nieletnich W ramach zadań komórki wewnętrznej - Wydziału Międzynarodowych Postępowań Rodzinnych - prowadzona jest strona internetowa: <https://www.gov.pl/web/stopuprowadzeniomdzieci>. Wdrożenie ww. strony oraz jej administrowanie jest realizowane we współpracy z Kancelarią Prezesa Rady Ministrów [(dalej „KPRM”) (uprzednio Ministerstwo Cyfryzacji)]. Treści zamieszczone na stronie, w ramach samooceny oraz w oparciu o wytyczne w tym zakresie zaczerpnięte, m.in. ze szkoleń realizowanych przez KPRM, systematycznie dostosowywane są do wymagań dotyczących dostępności cyfrowej, w przypadku stwierdzenia możliwości jeszcze lepszego zapewnienia dostępności niż uprzednio. Na stronie tej została opublikowana (w porozumieniu z KPRM) deklaracja dostępności cyfrowej.

Nie odnotowano zgłoszeń od obywateli w zakresie konieczności zapewnienia dostępu alternatywnego, tym niemniej jednak Wydział Międzynarodowych Postępowań Rodzinnych Departamentu Spraw Rodzinnych i Nieletnich pozostaje w stałej gotowości do udzielenia

takowego, w sytuacji tego wymagającej, np. pobranie wniosku ze strony www i przesłanie go w formie e-mailowej bądź pocztą tradycyjną do wnioskodawcy, wymiana korespondencji w sposób tradycyjny dla osób, które nie posługują się komunikacją elektroniczną, itp.

Departament Informatyzacji i Rejestrów Sądowych wskazał, iż zrealizowano następujące zadania wskazane w *Planie* :

Pkt. 9 - Przegląd i aktualizacja deklaracji dostępności cyfrowych (działania dostosowawcze) - dokonanie przeglądu istniejących deklaracji dostępności zamieszczonych na witrynach internetowych Ministerstwa Sprawiedliwości.

pkt. 10 - Dokonanie analizy (samooceny w zakresie minimalnych wymagań dostępności informacyjno-komunikacyjnej Planu Działania - w zakresie zapewniania dostępności informacyjno-komunikacyjnej w kontakcie z urzędem w Centralnej Informacji (w sali obsługi interesanta przy ul. Czerniakowskiej 100) został zainstalowany system wspomaganie słuchu – pętla indukcyjna. Ponadto interesanci Centralnej Informacji mają możliwość załatwiania spraw osobiście, telefonicznie lub mailowo oraz z wykorzystaniem faksu.

pkt. 11 - Dostosowanie obiektów i usług świadczonych przez Ministerstwo co najmniej do minimalnych wymogów w zakresie dostępności informacyjno-komunikacyjnej na podstawie wyników uzyskanych z dokonanej samooceny lub zaleceń i rekomendacji wynikających z zewnętrznego audytu dostępności informacyjno-komunikacyjnej oraz punkt 16 - Stopniowe wdrażanie rekomendacji z wewnętrznych samoocen dostępności (dokonanych w obszarze dostępności: architektonicznej, cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej) oraz stopniowe wdrażanie rekomendacji i zaleceń wynikających z profesjonalnych audytów dostępności - współpraca z zespołami projektowymi tworzącymi nowe witryny internetowe lub modyfikujące już istniejące w celu zapewnienia ich zgodności z Ustawą o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych. Przygotowanie rozwiązania pozwalającego na przeniesienie wyszukiwarki Orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka na dostępny cyfrowo portal gov.pl.

Departament Funduszu Sprawiedliwości realizuje swoje zadania między innymi poprzez udzielanie dotacji organizacjom pozarządowym w zakresie pomocy osobom pokrzywdzonym przestępstwem. Osoby z niepełnosprawnościami stanowią odsetek osób pokrzywdzonych przestępstwem, dlatego część z miejsc świadczenia pomocy (wszystkie Okręgowe Ośrodki oraz wybrane Lokalne Punkty) zapewnia osobom z niepełnosprawnością dogodny dojazd środkami

transportu publicznego oraz lokalizację miejsca świadczenia pomocy na parterze bądź w budynku wyposażonym w windę. W najbliższym możliwym terminie miejsca świadczenia pomocy dostępne dla osób z niepełnosprawnościami zostaną zaznaczone na mapie znajdującej się na stronie: <https://www.funduszsprawiedliwosci.gov.pl/pl/znajdz-osrodek-pomocy/>. W każdym punkcie pomocy osoba pokrzywdzona przestępstwem oraz świadek przestępstwa mają ponadto prawo do skorzystania z pomocy tłumacza języka migowego lub tłumacza - przewodnika odpowiednio w celu udzielenia pomocy prawnej lub psychologicznej. W sytuacjach nadzwyczajnych możliwe są też wizyty specjalistów (prawników i psychologów) Departament Funduszu Sprawiedliwości w miejscu zamieszkania osoby pokrzywdzonej przestępstwem, która z różnych względów, również posiadanych niepełnosprawności, nie może zostać zrealizowana stacjonarnie. Dodatkowo uprzejmie informuję, że w ramach realizacji zadań ze środków Funduszu Sprawiedliwości funkcjonuje ogólnokrajowa i całodobowa telefoniczna Linia Pomocy Pokrzywdzonym (numer telefonu: +48 222 309 900, adres e-mail: info@numerosos.pl). Dzięki infolinii w szybki i anonimowy sposób można uzyskać poradę psychologiczną i prawną oraz umówić się na spotkanie ze specjalistami w dowolnym miejscu na terenie Polski. Porady prawne i psychologiczne są udzielane drogą mailową, w przypadku, gdy udzielanie porad drogą telefoniczną byłoby trudne lub niemożliwe (dla osób przebywających poza granicami kraju, dla osób z niepełnosprawnością, która mogłaby wpłynąć na utrudnioną komunikację telefoniczną). Prowadzenie poradnictwa (w tym w języku migowym) odbywa się również z wykorzystaniem komunikatora internetowego umożliwiającego wideo-rozмовę.

Departament Budżetu i Efektywności Finansowej - zgodnie z pkt 14 - Uwzględnianie potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (w tym osób z niepełnosprawnością), wymogów dostępności oraz zasad uniwersalnego projektowania w bieżącej, prowadzonej i planowanej działalności (w tym zakresie inwestycji i remontów) oraz przy realizacji lub zlecaniu do realizacji zadań publicznych finansowych z udziałem środków publicznych - pracownicy departamentu sprawdzają/weryfikują dokumentacje projektowe sporządzane dla nowych inwestycji (budowa nowego budynku sądu lub przebudowa budynku istniejącego) m.in. pod kątem zapewnienia osobom z niepełnosprawnością dostępu architektonicznego oraz informacyjno-komunikacyjnego. Ponadto, każdy projekt budowlany przed wydaniem pozwolenia na budowę jest szczegółowo badany pod kątem zgodności z obowiązującymi przepisami o dostępności. Prace remontowe w budynkach istniejących w znacznej mierze polegają na likwidacji barier architektonicznych i informacyjnych.

W zakresie zapewnienia dostępu alternatywnego do sądów - w okresie od 06.09.2021 r. do 31.03.2022 r. do Ministerstwa Sprawiedliwości wpłynęło łącznie 1000 wniosków.

Departament Zawodów Prawniczych zajmuje się m.in. organizacją egzaminu wstępnego na aplikacje prawnicze (adwokacką, radcowską i notarialną) oraz egzaminów zawodowych (adwokackiego, radcowskiego i notarialnego) i w tym obszarze od kilku lat stosowane są regulacje prawne oraz dobre praktyki pozwalające na zwiększenie dostępności egzaminów wstępnych i zawodowych dla osób niepełnosprawnych.

Osoby niepełnosprawne, które przystąpiły do egzaminu wstępnego na aplikacje prawnicze w dniu 25 września 2021 r., miały możliwość skorzystania z udogodnień przewidzianych przepisami prawa, tj. z możliwości przedłużenia czasu rozwiązywania zestawu pytań testowych o połowę oraz szczególnego sposobu rozwiązywania zestawu pytań testowych, nienaruszającego zasad przeprowadzania egzaminu wstępnego, uwzględniającego rodzaj niepełnosprawności oraz możliwości techniczne. W szczególności, 19 kandydatów będących osobami niepełnosprawnymi miało przedłużony o połowę czas na rozwiązywanie zestawu pytań testowych, dla jednego kandydata przygotowany i wydrukowany został test i karta odpowiedzi o wielkości czcionki „16”, natomiast dwoje kandydatów miało zapewnioną asystę przy wypełnianiu karty odpowiedzi.

Ponadto, w 2021 r. do zawodowych egzaminów prawniczych: adwokackiego, notarialnego i radcowskiego przystąpiło łącznie 31 osób niepełnosprawnych, które skorzystały z wydłużonego o połowę czasu na rozwiązywanie zadań.

Departament Nadzoru Administracyjnego w ramach projektu pt. Wdrożenie standardów i procedur obsługi interesanta w sądownictwie powszechnym realizowanego przez Departament Nadzoru Administracyjnego - w dniu 15 stycznia 2021 r. został uruchomiony **portal wsoi.ms.gov.pl**.

Portal jest przeznaczony dla interesantów sądów oraz pracowników sądów powszechnych, dotyczy standardów i procedur obsługi interesanta. Ważnym elementem realizacji projektu Wdrożenie standardów i procedur obsługi interesanta w sądownictwie powszechnym było usprawnienie komunikacji z interesantem, szczególnie z interesantem z niepełnosprawnościami, poprzez zamieszczenie na stronie internetowej portalu wsoi.ms.gov.pl katalogu usług wraz z kartami usług, w tym wzorów załączników dostępnych w wersji edytowalnej dla interesantów poszczególnych szczebli sądów. Na ww. stronie portalu

można używać standardowych skrótów klawiaturowych, nawigować po stronie bez użycia myszki, korzystać z możliwości powiększania strony i zwiększania kontrastu.

Dokonano samooceny w kontekście dostosowania portalu wsoi.ms.gov.pl do standardów WCAG 2.0, co jest zgodne z pkt 7 Planu tj. Dokonanie samooceny w kontekście dostosowania stron internetowych i aplikacji mobilnych administrowanych przez Ministerstwo do minimalnych wymagań dotyczących dostępności cyfrowej. Została sporządzona i opublikowana w dniu 27 sierpnia 2021 r. na portalu wsoi.ms.gov.pl deklaracja dostępności, co wpisuje się w pkt 8 Planu tj. Sporządzenie i opublikowanie deklaracji dostępności cyfrowej na stronach internetowych i w aplikacjach mobilnych administrowanych oraz nadzorowanych przez Ministerstwo Sprawiedliwości (istniejących oraz przyszłych) Dokonano przeglądu deklaracji dostępności zamieszczonej na portalu wsoi.ms.gov.pl, ostatni przegląd przeprowadzono w dniu 3 marca 2022 r., co jest zgodne z pkt 9 Planu.

Departament Nadzoru Administracyjnego realizował do dnia 31 października 2021 r. projekt pt. Wdrożenie standardów i procedur obsługi interesanta w sądownictwie powszechnym w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój.

Celem projektu jest usprawnienie procesów zarządzania i komunikacji w obszarze obsługi interesanta w sądownictwie powszechnym poprzez wdrożenie standardów obsługi interesanta w aspekcie komunikacyjnym, katalogu usług z kartami usług i powiązanimi z nimi procedurami świadczenia usług oraz wspieranie tworzenia biur obsługi interesantów w sądach. W opracowanych Standardach obsługi interesanta w sądownictwie powszechnym, wdrożonych w 2021 r. we wszystkich sądach powszechnych (sądach rejonowych, sądach okręgowych, sądach apelacyjnych) uwzględniony został aspekt obsługi interesanta z niepełnosprawnościami tj. osób niewidomych, słabosłyszących i niedosłyszących, niepełnosprawnych fizycznie lub ograniczonych ruchowo ze względu na stan zdrowia oraz osób z niepełnosprawnością intelektualną.

Istotnym elementem ww. projektu było stałe zwiększanie wśród pracowników sądów świadomości o potrzebach, postawach i komunikacji z osobami niepełnosprawnymi. Powyższe zostało osiągnięte w 2021 r., m.in. poprzez udział w okresie 12 lipca-7 września 2021 r. 634 pracowników obsługujących interesantów w sądach powszechnych w 2-dniowych warsztatach z tematu pt. Obsługa interesantów z niepełnosprawnościami. Łącznie w ramach ww. projektu z tematu pt. Obsługa interesantów z niepełnosprawnościami wzięło udział 1 168 osób.

Celem warsztatu z tematu Obsługa interesantów z niepełnosprawnościami było podniesienie poziomu wiedzy i świadomości uczestników w zakresie potrzeb osób

z niepełnosprawnościami, uwrażliwienie na indywidualne potrzeby osób z niepełnosprawnościami, doskonalenie kompetencji w zakresie efektywnej komunikacji z interesantem z niepełnosprawnościami, prawidłowych postaw jakie należy przyjmować wobec obsługiwanych interesantów z niepełnosprawnościami, barier osób z niepełnosprawnościami w dostępie do usług publicznych, rozwiązań sprzyjających obsłudze osób z niepełnosprawnościami. Dodatkowo uczestnicy otrzymali w wersji elektronicznej dwie publikacje: Praktyczny poradnik savoir-vivre wobec osób niepełnosprawnych, Savoir-vivre wobec osób z niepełnosprawnością. Ponadto, w październiku 2021 r. zostało udostępnione pracownikom sądów powszechnych na platformie SAP LSO szkolenie e-learningowe z tematu pt. Obsługa interesantów z niepełnosprawnościami. Przedmiotowe szkolenie e-learningowe będzie dostępne na platformie SAP LSO również w okresie trwałości projektu tj. do 2026 r.

Wyżej wymienione szkolenie e-learningowe zostało opracowane na podstawie zrealizowanych warsztatów stacjonarnych z przedmiotowego tematu, zakres merytoryczny szkolenia był tożsamy z zakresem warsztatów. Do szkolenia e-learningowego dołączono również dodatkowe publikacje w wersji elektronicznej tj. Praktyczny poradnik savoir-vivre wobec osób niepełnosprawnych, Savoir-vivre wobec osób z niepełnosprawnością.

Warto podkreślić, że zarówno warsztaty stacjonarne jak i szkolenia e-learningowe zostały opracowane według wytycznych, wskazówek i uzupełnień Departamentu Nadzoru Administracyjnego w Ministerstwie Sprawiedliwości.

Departament Kadr i Organizacji Sądów Powszechnych i Wojskowych w zakresie „Dostępności cyfrowej” zrealizował dla zewnętrznej strony portalu e-nominacje tj.:

- wykonano samoocenę w kontekście dostosowania strony internetowej do minimalnych wymagań dotyczących dostępności cyfrowej celem sporządzenia deklaracji dostępności,
- sporządzono i opublikowano deklarację dostępności w portalu e-nominacje:

<https://enominacja.ms.gov.pl/portal/login/APP/connector/0/63/href/deklaracja.html> zgodnie z ustawą z dnia 4 kwietnia 2019 roku o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych,

- wykonano przegląd i aktualizację treści deklaracji dostępności cyfrowej opublikowanej w portalu e-nominacje do 31 marca 2022 roku.

W planie modyfikacji wskazanego wyżej systemu zostały zaplanowane kolejne zmiany mające wpływ na poprawę dostępności cyfrowej portalu e-nominacje. Pracownicy departamentu odpowiedzialni za administrowanie biznesowe systemu teleinformatycznego

MS-WF Workflow i zewnętrznej strony portalu e-nominacje, w ramach doskonalenia wiedzy na temat dostępności cyfrowej, uczestniczyli w bezpłatnym szkoleniu warsztatowym online: „Tworzenie dostępnych cyfrowo treści” zorganizowanym zdalnie przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów. Planowany jest udział także w kolejnych szkoleniach z zakresu dostępności cyfrowej stron internetowych oraz zarządzania dostępnością cyfrową w podmiocie publicznym w 2022 roku.

Ponadto w Harmonogramie działalności szkoleniowej Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury na rok 2022 przewidziano szkolenia pt. *Osoba dotknięta niepełnosprawnością w sądzie i prokuraturze – zadania urzędnika* i *„Komunikacja w toku postępowania sądowego z osobami dotkniętymi niepełnosprawnością*, których celem jest m.in. przedstawienie prawnych obowiązków wobec osób dotkniętych niepełnosprawnościami, zarówno w toku postępowania, jak i w dostępie do informacji i infrastruktury w sądach i prokuraturach. Uczestnikami szkoleń będą grupy 75 urzędników sądowych i 75 sędziów, asesorów sądowych, referendarzy sądowych i asystentów sędziów oraz prokuratorów, asesorów prokuratury i asystentów prokuratorów.